

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικών και Καποδιστριακών
Πανεπιστημίων Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

**Βυζαντινός κόσμος:
Ιστορία και Αρχαιολογία**

Ειδίκευση: Βυζαντινή Ιστορία

Εξεταστέα Ύλη

❖ Ύλη Γραπτών Εξετάσεων

Για τις γραπτές εξετάσεις οι υποψήφιοι θα εξεταστούν στην Ιστορία του βυζαντινού κράτους από το 324 μέχρι το 1453.

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να μελετήσουν την ιστορία της περιόδου ελεύθερα από τα προτεινόμενα βασικά εγχειρίδια:

J.-Cl. CHEYNET (επιμ. έκδ.), *Ο βυζαντινός κόσμος, τ. Β': Η βυζαντινή αυτοκρατορία (641- 1204)* (α' έκδ. γαλλικά 2006), ελλ. μτφρ. Α. ΚΑΡΑΣΤΑΘΗ, Αθήνα 2011.

Αικ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Βυζαντινή Ιστορία*, τόμοι Α, Β1, Β2, Γ1, Θεσσαλονίκη 1992,1993, 1997, 2001.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμοι Ζ', Η', Θ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1978-1979.

Ι. Ε. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Το βυζαντινό κράτος*, Θεσσαλονίκη 1995.

C. MANGO, *Βυζάντιο. Η αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης*, (α' έκδ. αγγλικά 1980), ελλ. μτφρ. Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ, Αθήνα, ΜΙΕΤ,1988.

C. MORRISSON (επιμ. έκδ.), *Ο βυζαντινός κόσμος, τ. Α': Η ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία (330-641)* (α' έκδ. γαλλικά 2004), ελλ. μτφρ. Α. ΚΑΡΑΣΤΑΘΗ, Αθήνα 2007.

D. M. NICOL, *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου 1261-1453* (α' έκδ. αγγλικά 1972), ελλ. μτφρ. Στ. ΚΟΜΝΗΝΟΣ, Αθήνα 2001.

G. OSTROGORSKY, *Ιστορία του βυζαντινού κράτους*, τόμοι Α'-Γ' (α' έκδ. γερμανικά 1952), ελλ. μτφρ. Ι. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, Αθήνα 1978.

Δ. ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Μικρή ιστορία της βυζαντινής αυτοκρατορίας* (α' έκδ. αγγλικά, 2014), ελλ. μτφρ. Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Αθήνα 2017.

❖ *Υψηλή Προφορικών Εξετάσεων*

Στις προφορικές εξετάσεις ελέγχονται οι γνώσεις κυρίως στη **Βυζαντινή Ιστορία** και, συμπληρωματικά, σε **Βυζαντινά Ιστορικά Κείμενα** και στη **Βυζαντινή Αρχαιολογία**.

➤ **Για τη Βυζαντινή Ιστορία**

Οι υποψήφιοι, κατά την προφορική δοκιμασία, θα εξεταστούν προκειμένου να διακριβωθεί η επάρκειά τους σε επίπεδο γενικότερων και ειδικότερων γνώσεων στην ιστορία του βυζαντινού κράτους.

Για τον σκοπό αυτό καλούνται να επιλέξουν 2 (δύο) βιβλία από τον παρακάτω κατάλογο:

H.-G. BECK, *Η βυζαντινή χιλιετία* (α' έκδ. γερμανικά, 1978), ελλ. μτφρ. Δ. ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ, Αθήνα 1992.

P. BROWN, *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας, 150-750 μ.Χ.* (α' έκδ. αγγλικά, 1971), ελλ. μτφρ. Ε. ΣΤΑΜΠΟΓΛΗ, Αθήνα 1998.

G. DAGRON, *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας - Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451* (α' έκδ. γαλλικά, 1974), ελλ. μτφρ. Μ. ΛΟΥΚΑΚΗ, Αθήνα 2000.

K. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Βυζάντιο και Δύση: η αλληλεπίδραση των αμφιθαλών πολιτισμών στον Μεσαίωνα και στην Ιταλική Αναγέννηση (330-1600)*, (α' έκδ. αγγλικά, 1976), ελλ. μτφρ. Έ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗ, Αθήνα 1985.

P. GILL, *Οι Έλληνες πριν τους Οθωμανούς: ο εθνισμός στο ύστερο Βυζάντιο* (α' έκδ. αγγλικά, 2008), ελλ. μτφρ. Γ. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ, Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Θεσσαλονίκη 2014.

- A. HARVEY, *Οικονομική ανάπτυξη στο Βυζάντιο 900-1200* (α' έκδ. αγγλικά, 1989), ελλ. μτφρ. Ε. ΣΤΑΜΠΟΓΛΗ, Αθήνα 1997.
- Τζ. ΧΕΡΙΝ, *Γυναίκες στην πορφύρα. Ηγεμόνες του Μεσαιωνικού Κόσμου* (α' έκδ. αγγλικά, 2001), ελλ. μτφρ. Α. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Αθήνα 2002 (τα κεφάλαια Β' και Γ').
- W.E. ΚΑΕΓΙ, *Ηράκλειος, αυτοκράτορας του Βυζαντίου* (α' έκδ. αγγλικά, 2003), ελλ. μτφρ. Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΚΟΥ, Αθήνα 2007.
- Α. ΚΑΛΔΕΛΛΗΣ, *Ο βυζαντινός Παρθενώνας. Η Ακρόπολη ως σημείο συνάντησης χριστιανισμού και ελληνισμού* (α' έκδ. αγγλικά, 2003), ελλ. μτφρ. Γ. ΤΖΗΜΑΣ, Αθήνα 2013.
- A.P. ΚΑΖΗΔΑΝ - A.W. ΕΡΣΤΕΙΝ, *Αλλαγές στον Βυζαντινό Πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα* (α' έκδ. αγγλικά, 1985), ελλ. μτφρ. Α. ΠΑΠΠΑΣ, Αθήνα 1997.
- A. ΛΑΪΟΥ - C. MORISSON, *Η βυζαντινή οικονομία* (α' έκδ. αγγλικά, 2007), ελλ. μτφρ. Δ. ΚΥΡΙΤΣΗΣ, Αθήνα 2011.
- A. ΛΑΪΟΥ-ΘΩΜΑΔΑΚΗ, *Η αγροτική κοινωνία στην ύστερη βυζαντινή εποχή* (α' έκδ. αγγλικά, 1977), ελλ. μτφρ. Α. ΚΑΣΔΑΓΛΗ, Αθήνα 1987.
- P. LEMERLE, *Ο πρώτος βυζαντινός Ουμανισμός. Σημειώσεις και παρατηρήσεις για την εκπαίδευση και την παιδεία στο Βυζάντιο από τις αρχές ως τον 10ο αιώνα* (α' έκδ. γαλλικά, 1971), ελλ. μτφρ. Μ. ΝΥΣΤΑΖΟ-ΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ, Αθήνα 1981.
- P. MAGDALINO, *Η αυτοκρατορία του Μανουήλ Α' Κομνηνού 1143-1180* (α' έκδ. αγγλικά, 1993) ελλ. μτφρ. Α. ΚΑΣΔΑΓΛΗ, Αθήνα 2008.
- D. OBOLENSKY, *Η Βυζαντινή Κοινοπολιτεία*, τ. Α'-Β' (α' έκδ. αγγλικά, 1971), ελλ. μτφρ. Γ. ΤΣΕΒΡΕΜΕΣ, Θεσσαλονίκη 1991.
- Δ. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Ο Αθωνικός μοναχισμός. Αρχές και οργάνωση*, Αθήνα 1992.
- É. RATLAGEAN, *Ο ελληνικός μεσαίωνας, Βυζάντιο 9ος-15ος αιώνας* (α' έκδ. γαλλικά, 2007), ελλ. μτφρ. Δ. ΛΑΜΠΑΔΑ, Αθήνα 2014
- P. SCHREINER, *Κωνσταντινούπολη. Ιστορία και Αρχαιολογία* (α' έκδ. γερμανικά, 2007), ελλ. μτφρ. Α. ΦΩΣΒΙΝΕΛ, Αθήνα 2014.
- Σπ. ΒΡΥΩΝΗΣ, *Η παρακμή του μεσαιωνικού ελληνισμού της Μικράς Ασίας και η διαδικασία του εξισλαμισμού (11ος-15ος αιώνας)* (α' έκδ. αγγλικά, 1971), ελλ. μτφρ. Κ. ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΟΥ, Αθήνα 1996.

➤ Για τα Βυζαντινά Ιστορικά Κείμενα

- α. Οι υποψήφιοι θα εξεταστούν προκειμένου να διακριβωθούν οι γενικές γνώσεις τους περί βυζαντινής ιστοριογραφίας (324-1453). Προτείνεται, για τον σκοπό αυτό, η μελέτη των:

H. HUNGER, *Βυζαντινή λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών*, τόμ. Β' - *Ιστοριογραφία, φιλολογία, ποίηση*, ελλ. μτφρ. (από την γερμ. έκδοση του 1978) Τ. ΚΟΛΙΑΣ, Κ. ΣΥΝΕΛΛΗ, Γ.Χ. ΜΑΚΡΗΣ, Ι. ΒΑΣΣΗΣ, Αθήνα 19972.

A. ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΣ, *Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι*, τ. Α'-Δ', Αθήνα 1997-2015.

- β. Προκειμένου να διαπιστωθεί η ικανότητα στην κατανόηση και στον ιστορικό σχολιασμό κειμένων της βυζαντινής γραμματείας, οι υποψήφιοι υποχρεούνται να επιλέξουν 1 (μία) από τις 4 (τέσσερις) πηγές, που ακολουθούν.

Θεοφάνους Χρονογραφία, έκδ. C. de BOOR, *Theophanis, Chronographia*, I-II, Lipsiae 1883 = ανατ. Hildesheim 1963, σελ. 391-481.

Συνέχεια Θεοφάνους: έκδ. J. M. FEATHERSTONE, J. SIGNES-CODOÑER, *Chronographiae quae Theophanis Continuati nomine fertur Libri I-IV* (CFHB 53), Boston - Berlin 2015, σελ. 212-300 (περί της βασιλείας Μιχαήλ του υιού Θεοφίλου).

Νικήτα Χωνιάτου Χρονική Διήγησις, έκδ. J.-L. Van DIETEN, *Nicetae Choniatae Historia* (CFHB 11/1,2), Berlin - New York 1975, σελ. 72.79-99.37.

Γεώργιου Παχυμέρη, Συγγραφικών Ιστοριών Τετάρτη, έκδ. A. FAILLER, *Georges Pachymérés. Relations historiques* (CFHB 24/2), Paris 1984, σελ. 437-475.

➤ Για τη Βυζαντινή Αρχαιολογία

- α. Οι υποψήφιοι θα εξεταστούν προκειμένου να διακριβωθούν οι γενικές γνώσεις τους περί Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Ζωγραφικής (μνημειακή ζωγραφική - εικόνες - χειρόγραφα) σύμφωνα, σε γενικές γραμμές, με την ύλη που διδάσκεται στα προπτυχιακά μαθήματα του πανεπιστημίου, στο οποίο φοίτησε ο υποψήφιος.

- β. Επιπλέον, θα εξεταστούν σε 1 (ένα) βιβλίο της επιλογής τους από τον κατάλογο που παρατίθεται:

Μ. ΑΧΕΙΜΑΣΤΟΥ-ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ, *Βυζαντινές τοιχογραφίες*, Αθήνα 1994.

Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, *Βυζαντινές εικόνες*, Αθήνα 1995.

Γ. ΓΑΛΑΒΑΡΗΣ, *Ζωγραφική βυζαντινών χειρογράφων*, Αθήνα 1995.

Τζ. ΛΟΥΥΝΤΕΝ, *Πρώιμη χριστιανική και βυζαντινή τέχνη*, Αθήνα 1999.

Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ, *Βυζαντινά ψηφιδωτά*, Αθήνα 1994.

R. CORMACK, *Byzantine Art*, Οξφόρδη 2000.

Ch. DELVOYE, *Βυζαντινή τέχνη*, Αθήνα 1998.